

TURİZM ENDÜSTRİSİNDE KREDİ VE SERMAYE

Arslan ÖZBEY

Sermaye eksikliği ya da ödünç para verme şartlarının pahalılığı sebebiyle, hükümetler, turizm endüstrisindeki yatırımların büyük bir kısmını karşılamak zorunda kalmıştır. Bir çok ülkede devlet, bu endüstriye yardım etmektedir. Hatta gelişme halindeki memleketlerde, konu daha önemle ele alınmaktadır. Günümüzde turizmin gelişimine yardım etmek için, bu alana el uzatmayan memleket yok gibidir.

Kredi; belli miktardaki bir satın alma gücünün belli bir süre için ve geri verme vaadi ile bir karşılık (faiz) mukabilinde bir gerçek veya tüzel kişi emrine verilmesidir. Krediler, alınış amaçlarına, gösterilen teminata, yararlananların meslekleriyle, işleriyle —kredilerin kullanımına göre— şekillenir ve adlanır. Üretim kredisi, emlak kredisi, ticaret-sanayi kredisi, tarım ve turizm kredisi... gibi.

Turizm Endüstrisinde kredi deyimi, 1937 yılında İtalya'da kabul edilen bir kanunda yer almıştır. Otelcilik sanayinden başka, turizme yararlı hidro termal kuruluşların ve öteki kolların, bu gibi kredilerden yararlanması istendiğinden "Turizm ve Otelcilik Kredisi" adı kullanıldı.

Bugün Turizmde üst yapı tesisleri arasına girenler, yalnız konaklama donatımları, eğlence yerleri tesisleri ile, ulaştırma kuruluşları değildir. Turistik ticaret yapı-

ması için oluşturulan tesisler de üstyapı tesisleridir. Bunların hepsi birden turizm endüstrisi içine girmektedir. Bununla beraber, konaklama tesisleri, turizm donatımının temel ve geleneksel unsurunu teşkil etmekte olduğundan, çoğu ülkelerde otelcilik kredisi adı altında devam ettirilmektedir. Turizm endüstrisi alanı, yatırımların finansmanı için gerekli sermayeyi bulmakta zorluk çekmekte ve öteki sanayi alanlarının yararlandığı sermaye şartlarına göre çalışacak niteliğe kavuşmamaktadır.

Devlet Yardımı, inşaat, tesislerin büyütülmesi, modernleşmesi, donatım ve işletmelerde kullanılması için, turizm endüstrisine ve özellikle konaklama sanayine, uygun ve elverişli şartlarla kredi verme şeklindedir. Krediler ucuz faizle açılmakta, borçlar uzun vadeyle yapılmaktadır. En çok uygulanan sistem, uzun vade- li, düşük faizli krediler rejimi olduğu gibi,

faiz indirimleri de yapılmaktadır. Krediler, doğrudan doğruya devlet tarafından sağlanmaktadır. (Proje tutarlarına göre kredi yüzdesi oldukça değişiktir. İspanya'da bu oran esas itibariyle % 40'dir.)

Turizm endüstrisinde kredi, en çok konaklama sanayi tarafından kullanılmaktadır. Bu kredinin verilmiş amacı gözönünde tutulunca, bir üretim kredisine benzediği görülür. Kredi, tekniği bakımından uzun vadeli işlemlerde emlak kredisinden farklıdır. Kısa vadeli işlemlerde ise, ticari kredi şekline yakındır. Orta vadeli turizm kredisi de, tarım ve sanayi kredisine benzerdir.

Modern turizm hareketleri başladıktan sonra, turizm endüstrisindeki müteşebbisler, çalışmalarıyla elde ettikleri kârlarla, mali gereksinmelerinin büyük bir bölümünü karşılayabildikleri gibi, serbest sermaye piyasasından da kolaylıkla yararlanmışlardır.

Turizm sanayi ve ticareti, bu ilk devirlerde, zamanın gereklerine ve her sanayi üretim alanında olduğu gibi, müşterilerin isteğine uygun bir gelişme göstermiştir.

Ulaştırma sanayiinde olsun, konaklama sanayiinde olsun, turizm endüstrisinin özelliği, büyük harcamaların yapılmasını gerektirmesidir. En ağır sanayiden de öte, bir işletme ve yatırım sermayesi isteyen bir endüstri alanıdır turizm endüstrisi. Bunun yanında turistik talep; mevsimlerden, ekonomik şartlardan meydana gelen değişikliklerden, siyasal konulardan ve diğer birtakım olaylardan çabucak etkilendiği için, bu endüstri zaman zaman sarsıntılara uğrama tehlikesindedir.

Turizm endüstrisindeki sanayi kollarının, özellikle konaklama sanayiinin kuruluş ve çalışma alanlarının gerektirdiği yapı, kuruluş, cihazlandırma, donatım, bakım, yenileme ve işletme harcamaları,

öteki sanayi alanlarına yapılan yatırım ve işletme sermayelerinden çok üstündür. Çünkü bir konaklama tesisini yaptırmak, cihazlandırmak, donatmak ve hizmete açmak yeterli değildir. Önemli bir işletme sermayesinin konulmasına şiddetle gereksinme vardır. İşletme sermayesinin büyük bir bölümü; eşyayı yenilemeye, sürekli tamirata, bakıma, reorganizasyona harcanır. Sonra kazanç sağlanıncaya kadar, memurların ve hizmetlilerin aylık ve ücretleri de bu sermayeden karşılanır.

Turizm endüstrisinin, özellikle konaklama sanayiinin otelcilik tesislerine yapılan yatırımların verimliliği, her memlekette göre değişmekle beraber bu verimlilik, öteki ekonomi sektörlerinden ve başka sanayiden çok daha düşüktür. Çünkü:

1—Modern ve konforlu bir konaklama tesisinin kapladığı alan içindeki bölümlerin hepsi, bir apartman ya da bir işhanı gibi kira getirmez, kazanç sağlamaz.

2—Bir konaklama tesisinin kapladığı alanın hemen hemen yarısı gelir getirmez. Zira; tesiste kira getiren odalar kısmî kazanç sağlayan yemek salonları, bar, kahve ve pasta salonu gibi bölümlerin yüzölçümü, kazanç getirmeyen bölümlerin yüzölçümü kadardır. Bu yerler, oyun salonları, oto garajı park yerleri, idare bölümleri, memur ve hizmetlilere ayrılan odalardır.

3—Konaklama tesislerinde konforun, zamanın gerektirdiği donatım ve dekorasyon özelliklerinin, bir apartman ya da işhanının çok üstünde bir sermaye yatırıma gereksinme olduğunu göstermektedir.

4—Sağlık hizmetleri, su, ısıtma, ışıklandırma tesis ve cihazları için yapılan harcamalar, sermayenin miktarını fazlasıyla arttırmaktadır. Ayrıca; möble, halı, çamaşır ve ütü makinaları, yemek takım-

ları, mutfak alet ve eşyaları... gibi çeşitleri pek çok olan eşya, cihazlar ve benzerleri vardır ki bunlara yatırılan sermaye azımsanacak ölçüde değildir.

Bütün bunlar gösteriyor ki, turizmde, özellikle konaklama sanayii tesislerinde, günün istek ve gereksinmelerine, teknik ilerlemelere uymuş, müşterileri memnun edecek bilgili ve kaliteli bir hizmet sağlamış her işletmeye, öteki sanayi alanları gibi ve onlardan daha üstün bir sermaye yatırılmaktadır.

Bunun yanında, hemen hemen bütün yapısı üretim sanayii bölümlerinde elde edilenlerin gününde, ya da daha ileri zamanlarda satışı imkânı vardır. Mal stoku yapılabilir, beklenebilir. Turizmde özellikle konaklama sanayii bölümünde durum tamamen tersinedir. İşin gereği olarak, piyasaya sunulacak bir yapım ve üretim maddesi elde edilmediğinden, turist talepleri ve hareketleri olmadığı zamanlar, bütün hizmetler ve çalışmalar karşılıksız kalır. Bir taraftan da ücretler, yevmiyeler, çeşitli harcamalar durmaz, işletme sermayesi boşa harcanır. Bu sermayeye yeniden ek yatırım zorunluğu ortaya çıkar. Bu nedenlerden dolayı, özel teşebbüs ve sermaye, turizm endüstrisine, özellikle konaklama sanayi alanına büyük ilgi göstermemektedir.

Bu durum, büyük yatırım sermayelerine sahip memleketlerde böyle iken yatırım sermayeleri dar olan ülkelerde, özellikle yurdumuzda yüksek verimli öteki kazanç alanları dururken, turizm endüstrisine, hele konaklama sanayii bölümüne özel teşebbüs ve sermayenin ilgi göstermeyeceği bir gerçektir. Bunun karşısında, turizmde ileri gitmiş ülkeler, turizm sanayi ve ticaretinin özel teşebbüs ve sermaye eliyle gelişmesi için çeşitli yollarla teşvik etmektedirler.

Bu durum, büyük yatırım sermayelerine sahip memleketlerde böyle iken yatırım sermayeleri dar olan ülkelerde, özellikle yurdumuzda yüksek verimli öteki kazanç alanları dururken, turizm endüstrisine, hele konaklama sanayii bölümüne özel teşebbüs ve sermayenin ilgi göstermeyeceği bir gerçektir. Bunun karşısında, turizmde ileri gitmiş ülkeler, turizm sanayi ve ticaretinin özel teşebbüs ve sermaye eliyle gelişmesi için çeşitli yollarla teşvik etmektedirler.

GENÇLİK

"Gençlik, hayatın belli bir dönemi değildir. Gençlik, bir irade şekli, bir hayal özelliği, cesaretin korkaklığa, macera hevesinin rehavete boyun eğdirmesidir. Hiç kimse belli yılları doldurmakla ihtiyarlamaz. İnsanlar ideallerini kaybedince ihtiyarlarlar. Seneler ancak cildi buruşturur, ama heyecanını yitirmek ruhu buruşturur."

John Lewis (E)

"Gençlikte dünya'yı, yaşlılıkta gençliği düzeltmeye uğraşırız..."